

LA JOIA DEL FONS MUNICIPAL

Els capbreus són documents realitzats per notaris que prenen la forma de llibres. En aquests es recullen la totalitat dels béns que els vassalls d'un domini, ja fos laic o eclesíastic, tenien pel seu senyor. En el cas del capbreu de Calafell trobem els vilatans de l'època reconeixent el seu senyor, Bernat Pelegrí, que li havien de pagar censos pels béns immobles que ells utilitzaven, ja fossin cases, trulls, camps, horts, etc. Aquests béns es troben identificats amb els seus límits, l'extensió, la situació geogràfica, el seu aprofitament econòmic, les càrregues tributàries i els mecanismes mitjançant els quals n'havia estat tramesa la propietat d'ús.

Tot això es feia per mantenir vigents i actualitzats els drets senyorials, garantir la plena explotació i la màxima rendibilitat de les finques i evitar el frau fiscal.

El capbreu de Calafell és una còpia feta l'any 1591 d'un d'anterior que es va fer l'any 1565; i fou trobat emparellat, juntament amb d'altra documentació antiga, a la seu de l'Antic Comú del municipi a principis de la dècada dels 80 del segle XX.

Aquest document està format per tres quaderns de paper cosits cadascun amb fil de cànem i relligats entre ells i les cobertes de pergami amb fil de cotó. Les seves mides són 33,5 x 22,5 cm. Té un total de seixanta-set folis, seixanta-sis dels quals escrits en el recte i el vers.

UNA MICA D'HISTÒRIA

A meitat del segle XVI el domini del Castell de Calafell va passar de mans dels Palou a les d'un nou senyor: Bernat Pelegrí. Aquest va fer un inventari de totes les propietats dels pagesos del municipi per tal d'establir els impostos que aquests havien de pagar. Va ser redactat per Bernat Nin, notari del Vendrell.

Tots els habitants de Calafell que tenien propietats van anar passant pel castell entre els dies 16 i 19 d'agost de 1565 per donar compte d'elles, de com les havien adquirit i a què les destinaven (camps de cereals, vinya, oliveres, horts...).

El primer que declaraven era la casa on vivien i on es trobava. A partir d'aquestes descripcions podem saber que el Calafell del segle XVI era constituït pels actuals carrers de les Penyes, Major i una part del carrer de l'Aire. També sabem que hi havia algunes masies i el nucli de Montpaó. Coneixem el nom de tots els propietaris del terme, el cognom d'alguns dels quals encara perdura en l'actualitat. També es poden identificar alguns topònims que encara existeixen. I també sabem quins impostos havien de pagar, i com i quan ho havien de fer. A part dels impostos en diners n'hi havia que es pagaven en espècies i d'altres en mà d'obra.

Es tracta, doncs, d'un document molt valuós que ens aporta dades sobre la societat i l'economia de l'època, així com també de les relacions entre els habitants del poble i el seu senyor.

LA RESTAURACIÓ

L'estat de conservació del capbreu, abans de procedir a la seva restauració, era força dolent ja que presentava diverses alteracions tant al suport paper com a l'enquadrernació feta amb suport pergami.

Al suport paper es podien identificar taques (especialment de brutícia), estrips, pèrdues de suport i un atac de microorganismes. Al suport pergami també hi havia moltes taques i especialment plecs, arrugues, esquínços, doblegaments, estrips i pèrdues de suport provocats per una important manca d'hidratació.

El procés de restauració va consistir en primer lloc, a la realització de diferents anàlisis químiques (mesura del Ph i proves de solubilitat de les tintes). Seguidament, es va documentar el tipus d'enquadrernació per procedir al desmuntat i facilitar el posterior cosit i enquadrernació.

Després d'aquestes anàlisis, es va realitzar la neteja en suport paper, primerament en sec, i després aquosa. Una vegada net, el procés següent fou disminuir l'acidesa del paper (millorar el Ph), el reaprestat (per retornar la consistència, flexibilitat i rigidesa al paper), la consolidació dels estrips; la reintegració del suport i finalment l'allisat.

Pel que fa a l'enquadrernació, una vegada neta, es va procedir a la hidratació del pergami per poder realitzar la consolidació i la reintegració del suport, i el procés va acabar amb l'allisat.

Una vegada realitzats tots aquests processos es van cosir els quaderns i es van enquadrernar.

Disto die vii mensis augusti anno anast. dñi
M. d. l. xv In loco de Calafello.

Nos solene vidua, que fuit uxor michaelis domingo q
agricultoris loci de Calafello filia & succedens In hereditate
et bonis Jacobi vilatella q agricultoris dicti loci Joanes
dicens agricola dicti loci usufructuarius constare matu-
rimo Inter me & Joannam uxorem meam filiamq dictorum
conjugum, Et Ego dicta Joana dicens p pietatis gratia
& ex nra certa scientia medio Juramento In omnibus nris
per dñum deū et eius sancta quatuor Evangelia ma-
nibus nris corporaliter tacta, precepto confitemur et
recognoscimus vobis honore bernardo sim mercatori
ville de vendello pñm magr. bernardi plegi domnicu
dñi dicti loci terminu castri de Calafello nos esse homines
pprios solidos et effratos dicti dñi principalis p domi-
bz quas habemus & possidemus In dicto loco de Calafello
satis ppe castri et terris honoribz & possessionibz eius-
dem cum pleno directo & alodiali domino firmo fatibus
tuginta diebus & resto tertio pfirmamento charte. Et
terminatur diste domus ab oriente cum domibz anthony
lagostero. medietate vico pñs Jur ad furnu commune
ameridie cum domibz pñs papiol. ab occidente et a circui
sive ab aquilone cum camino pñs Jur ad castum et
Ecclesiam.

Item quandam peciam terre partim vineam et partim
campam continet Intra duo Jngera terre pñs pñs
vel ming scitam In dicto termino de Calafello confronta tota
ab oriente cum honore dicti dñi principalis dñi dicti castri
ameridie cum honore bernardi marti, ab occidente cum
honore bartolomei farran, Et a circui sive ab aquilone
cum honore petri totosauls

Pro quibz quidem domibz et pecia terre superius
natis & confrontatis facimus & preparamus ac facere
tenemur dicto dñi principali de censu quolibet
In festo natiuitatis dñi sex solidos barmen